

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FÉLSEG'
ENGEDELMÉVEL.

01010101010

Nro 45.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
5-dik napján 1797-dik Éftendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Azon Velentzeiekre nézve, kik a' mostani környülállásokhoz képest nem akarnak meg-maradni Hazájokban, oly Rendelést tétetett közönségessé *Bonaparte* a' *Cisalpina Respublika'* Kormány széke által, hogy ezen nevezett Közönségés-Társaság' kebelébe bé-fogadtatnak valóságos Polgároknak.

Y y

Ulma körül, a' hadi-készületek; egész-
fzen félbe szakadtak Növ. 23. dikánn.

A' Parisi Directoriális Újság maga je-
lentette Növ. 17. dikénn, hogy Növ. 14. dik
éjtszakájánn indúlt ki *Berthier* Generális
Párisból *Rastadt* felé: Strafsburgból pe-
dig azt írták Növ. 19. dikénn, hogy már
az nap oda érkezett vala *Berthier*, két
Adjutánsaival együtt.

*Rastadt*ba a' Liguriai (Genuai) Res-
publika is szandékozott Követet küldeni.
Növ. 18. dikán ott vóltak már *Treillard* és
Bonnier Fr. Követek. Hogy ezen Város-
ban rendszeréntvaló közönséges mulatság-
jok is légyen a' Békesség-Követeinek: Tea-
trom állíttatott fel, melybe, Strafsburgból
vártak által egy Játzó-Társaságot.

A' Liguriai (Genuai) Respublikának
tudtára adatta *Bonaparte*, hogy ha leg-
kissebb zenebona fogna is benne történni
ezentúl: abból végső veszedelme következ-
hetne a' Közönséges-Társaságnak.

Bonaparte nem vólt még Növ. 23. di-
kán *Rastadt*ban.

Mántuában oly Rendeléseket tett *Bo-
naparte* Octób. 30. dikánn, hogy a' Garda
hevezetü tó (*Lago di Garda*) a' Mántuát
körülvevő tóval, tsatorna által egyesíttes-
sék; a' Mántuai tó szélesebbítették; Mán-
tua Városa' külső bástyáinak Izama kéttö-

vel szaporítottassék; 's[a] Minció' vize' mentében hat kis Várak építtessenek, melyek által *Mántua* és *Peschiera* özsze-foglaltassanak. A' Plánumot ezen egészsz munkára, *Mari* nevű híres Mathematikus készítette.

Ferrára Vára is erősebbítették, részszérént több külső bástyáknak építése, részszérént az árkok' szélesebbítése által.

Ángliában nevetik ugyan egy felől a' Frantziáknak gigási szándékát, mely szérént Ők az úgy nevezett Ángliai Seregjet bé akarják szállítani Nagy-Britannia' partjaira: de másfelől nagy szorgalmatossággal el követik a' védelmezésre megkívántató készületeket, melyek közzé tartozik az is, hogy mindenütt valahol tsak lehet gondolni, hogy a' ki szállás eránt próbát fog tenni talán az ellenség: sűrűen megvagnak rakva ágyúkkal a' Battériák.

Londonból Növ. 14-dikénn: — „A' Chatami és más Kikötőhelyekben feles számú ágyús-tsónakok készítettnek fel, melyekkel egy titkos fortélyt szándékozik végrehajtani az ellenség ellen *Nelson* Tengeri-Vezérünk.“

„A' Bresti Frantzia partok előtt ismét 18 líneai hajókkal járkál fel 's alá Lord *Bridport* Admirális. Hogy a' Bresti Kikötőhelyben, 17 líneai hajójai vólnának készen az ellenségnek: itt kevesen hiszik.“

Y y

„Gibráltárból írják, hogy onnét egy Hajósseregofztály készült indulni Spanyol-Országnek *Malagai* Kikötőhelye ellen.“

„A' mi Vitézeink igen foglalatosok Lisbonánál, az óltalomra mind a' szárazon, mind a' tenger felől meg-kívántató készületeknek tevésebenn.“

„Nyóltz Frantzia Róbló-hajókat kapkodtak el újra a' mi hadi-hajóink, és egynehány gazdag Spanyol hajókat: nevezetessen a' Lord *S. Vincent* Seregéből *Irresistible* uevü hajó, egy gazdag spanyol posta-hajót tett prédájává.“

Az Ánglusok, *Cádiz* előtt is megmutatták magokat Ánglusoknak, a' mint egy nyomtatott Újságból; és két rendbéli, úgy mint *Turini* és *Genuai* írott Levelekből olvassuk. Ezek a' történetet úgy adják elő, hogy a' Spanyol Hajóssereg' Fővezére *Massaredo* Admirális, (ki már a' Madridi Tudósítások szerént; készült megmenekedni az Admirálisság' terhe viselésétől) meg-tudván ugyan tsak, hogy az Ánglus Admirális Lord *S. Vincent* Lisbona felé indult Seregének egy részével: Ő a' Cádixi Kikötőhelyből ki-indult egész erejével, előre bótstván valami hatvanig való bombi-hányó hajókat. Hogy Lord *S. Vincent* el szállította Lisbona alá hajóinak egy részét az igaz, hanem a' hátra-hagyott hajóival egyesített egy Hajósseregofztályt,

mely, újonnan érkezett! Angliából, nem különben három más líneai-hajókat, melyek Gibráltárnál tartózkodtak vólt. Az Anglusok tehát mihelyt látták a' Spanyol Hajóssereget: azonnal bátran feléje mentek, kiknek nem véltt erejét szemlélvén a' Spanyolok el rémültek, 's vízfzsa siettek a' Kikötőhelybe, hová a' nagy hajóikat bé is vihették; hanem a' mozsaras (vagy bombi hányó) hajójaikat kéntelenítettek prédául engedni az Anglusoknak. Ha ez a' történet igaz talál lenni: veszedelemben forog a' Sp. Hajóssereg: mert ily nagyra nevelvén az Anglusok mozsarahajójaik' számát, sűrűbben repdestethetik tüzes bombijaikat, a' Spanyol hajókra.

A' Haza eránt egész buzgósággal megtenni minden ki-telhető szolgálatokat kötelessége ugyan minden Hazafinak: de kötelessége a' Hazának is meg-esmérni a' hazafiúi érdemeket, és azokat meg-jutalmaztatni. Ezen haznos regulát el nem múltatták követni az Angliai Nepnek Képviselői, Lord *Duncan* Admirálisra, *Onslow* Vice-Admirálisra 's az egész győzedelmes Hajósseregre nézve: mert egyező akarattal el végezték, hogy a' Nemzet' nevében meg kell köszönni nékiek, hogy hív vitézkedések által oly ditső győzedelemnek vóltak eszközei. — Az Első Táblájánál az Országgyűlésnek, személy szerént jelenvén meg

Duncan Admirális mint már Lord Nov. 8-dikán, a' Nagy Kantzellarius az egész Gyűlés' nevében Köszönő-Beszédet tartott hozzá; melyre Lord *Duncan* fontos rövidséggel felelt: Nem szokott Ő — *úgymond* — hozzá, a' közönségesen való szóláshoz: többet érez szívében: mint sem azt szóval ki-fejezhethé. A' győzedelemre nézve, tsupán kötelességét teljesítette Ő, és ez néki igen nagy ditsőségére szolgál. De lehetetlen hogy kedves ne legyen előtte az Ő szolgálatainak közönséges meg-esmérése 's helybe-hagyása is: és köszöni belső meg-indulással a' Nagy Kancellariusnak, hogy a' Gyűlés' nevében, egész tisztelettel emlékezett ezen történetekről.

A' Frantzia Katonaságnak ezer millió lívert ígért a' Törvényhozó-gyűlés jutalmúl: mely summának a' Nemzeti-jószágokból kellett volna kitelni: de mivel a' mi még meg van ezekből: úgy lehet már azt nézni, mint a' Státus-Creditorainak tulajdonát: tehát egy *Geyvernon* nevű Tagja a' Törvényhozó-Tanátsnak, azt komendálta Nov. 14-dikénn, hogy mivel már a' Nemzeti-jószágokat el nem lehet idegeníteni, a' Respublika Kreditorai jussainak meg-sértése nélkül; azonban új adóval se' lehet a' Nemzetet terhelni: jó lesz a' Kiköltözött Frantziák' Szüléiknek jószágaikat fordítani a' Katonaság' ki-elegítésére. Van ugyan —

Agymond Geyvernon — egy Törvény, mely a' Kiköltözteknek Szüléiket meg-hagygya jószágaik' birtokában: de ezen Törvénynek hozattatását a' Haza' Roszszakaróinak tulajdonította, 's Bünösöknek állította lenni az olyan Szüléket, kik meg nem gátoltak a' magok Magzatjaiknak kiköltözését. — Ezen javaslatát *Geyvernonnak* el fogadta kezdetképpen a' Tanáts: hanem annak bővebb meg-visgálását egy Kommiszziónak adta által.

Még a' leg-tüzeesebb Respublikánusok sintsenek meg-elégedve a' *Geyvernon* Fel-tételével, mely, az Egvenességgel, 's a' Tulajdonosi jussal egyáltalában ellenkezik, zavarja a' kereskedést, 's remülésbe ejt minden Polgárokat. Arra a' vezedeimes időre emlékezteti ez a' Párisiakat, melyben Robespierre, a' Respublika Pénzverő-műhelyének nevezte a' giljotint.

Sarthe nevezetű Fr. Departmánbann (Közönségestársaságosztálybann) Direktórialis Kommiszszárius *Maignen* Polgár agyon szurdaltatott Növ. 9-dik éjtfzakáján. Ezen gyilkosság eránt Növ. 16 dikán tudósította a' Gyülést *Marcouf* nevű Tag, 's kérte, hogy a' Direktórium által tudassa annak Szerzőit. *Marcouf*' javaslatát el fogadta a' Tanáts. *Maignen* Egyházi Személy vólt: de a' Revolútzio alatt meg-házasodott.

A' Frantzia Tengeri Sereg Orvosai, oly panaszokat adták bé a' Törvényhozó Gyűlésnek Növ. 13-dikán, hogy már 8 hónaptól fogva, mindennek szükiben vagnak, 's kérték, hogy Ök is hasonló állapotba tétetődjenek, mint a' milyenben vagnak, az Armádia, vagy a' szárazon vitézkedő Sereg' Orvosai.

A' 4-dik Septembéri Párisi történet után, hogy a' Frantzia Igazgatók megmutathassák *Pichegrut* Hazaárulónak: kiadták nyomtatásban azt az Írást, melyről jelentették, hogy az, az el-fogatott *Entraigues* Néhai Frantzia Gróf jegyző - Könyvében találtatott, ily felülírással: *Az én Beszélgetésem Gróf Montgaillarddal.* Ezen Írást nem esméri magaénak a' mint jelentettük *Gr. Entraigues.* — *Fauche Borel* nevű Neuchateli Helvétus, úgy adódik elő az említett Írásban, mint egy, a' *Conde* Hertzeg és *Pichegru'* Közbenjárói közzül: most ez is, nyilván meg-tzafolja ezen állítást.

Barthelémy után *Bacher* vólt a' Frantzia Respublika Ministere Basileában. Ez most Regensburgba rendeltetett Frantzia Követnek; helyette pedig *Maingot* Kommisszárius maradt Basileában.

Az Amerikai Respublikának Párisban lévő két Követei eleibe, következő két Kérdéseket terjesztetett a' Direktórium, egy hitelesnek tetsző 9-dik Névembéri Párisi

Tudósítás szerént. 1) Hatalmokban vagy on e' elégtételt ígerni, azon gyalázatért, melyet a' Fr. Igazgatókonn ejtett az ő Kormány-szekjek Elölülője *John Adams*, az Amérikai Respublika' Nemzeti-gyűléséhez Május' 16-dikánn tartott Beszében? 2.) Meg-ígérhetik e', hogy az ő Respublikájok és a' Frantzia Nemzet között oly lábra állítasanak vizsgálja a' dolgok, mint a' milyenen 1778-dik eszt. benn állottak vólt, és hogy kasszálatni fognak minden Kötések, melyek az említett esztendőtol fogva lettek az Amérikai Nép' nevében a' Fr. Nemzet' kárára.

Elegyes' Tudósítások.

A' Potsdámi Tudósítások szerént, 2-dik *Wilhelm* Király' meg-halálozásakor, senki sem vólt jelen a' Királyi Familiából.

A' mostani Pruszsus Királyról azt olvassuk, hogy nagy Barátja a' jó Rendtartásnak. — Némely Személyeknek, kik eddig Berlinben tartózkodtak, nem sok időt ígér egy Lipsiai Levél, az ott való további maradhatásra.

Stokholm Városa, pompásan ki vólt vilogosítva Név. 13-dikánn, az új házas Felsegek' tisztségére: kik, személy szerént el járták az egész Várost, a' Király lóháton, a' Királyné pedig egy drága hinton, melyet 8 fejer lovak vontak.

Kosciuskó, az Ámerikai Közönséges-Társaság' Elöljáróitól egy fekvő jószágot kapott ajándékban.

Irlandiának *Youghall* nevű vidékén, a Pártosoknak egy csoport maradványa, emberfizeretettel takarodzó vad indulattal arra, akarta szorítani a Mezei-gazdákat, hogy borjaikat ne hajtsák el adni a Városba, úgy mint a melyeknek húsával (mint ők mondogálták) csak a Gazdagok élhetnek: a magok Felekezetének ellenben 3 pint tejet, egy pennyért kívánt az említett Gazdától, kik között mivel egy, nem hajtott oly helytelen kívánságra, rajta mentek a Rendeletlen Emberek, 's el vagdalták a tehenei' farkait. A szerentsetlen Gazda, panaszt tett a Törvénytörők előtt, melyet megtudván a Gonosztévők, vissza rohantak nagyobb számmal a Gazda' Házára, 's megölték azt Feleségestől és Szolgálóstól együtt, el metzván mind háromnak a gégejét. Egynek magok között, minthogy nem bíztak hozzá eléggé, ki-fszakasztották testéből a belső részét, 's körül kerítették véle a nyakát, oly fenyegetődzéseknek nyilatkoztatása mellett, hogy a ki el mérészné temetni azon boldogtalant: tüstént Annak dijjára fogna jutni.

A' Cisalpina Republikabéli Püspökök választására, a' Direktóriumnak engedett just Bonaparte.

Magyar Ország

A' Száva vize igen tsekély vala a' nyáron által, és nagyon hátráltatta a' kereskedést: de már Nóvemberben örömmel írták felöle, hogy egész Karlstadtig járhatak rajta a' terhes hajók.

A' Dunamelyéki Kerületbéli Insurrectió (Felkeltség) Vezéréhez Ts. K. Generálmájor Gróf *Pálffy* Miklós Ő Nagyságához is küldött Királyi Fő-Hertzeg Palatínusunk, oly értelmű Írást, mint Ts. K. Generálmájor *Eszterházy* Miklós Ő Hertzégéhez.

A' Szombathelyi Táborba fel nem gyűlekezett Insurgenseknek meg-nézegetéséből Nóv. 26-dikánn estve, szereztséssen vissz-érkezett Budára Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzégége.

Mezőhegyesről Budára, mely amatól, húsz mérttföldre esik, egy nap vitette a' Palatinust *Csekonits* Oberster; és még *Ketskeméthenn* ébedelt is az nap Ő Kir. Fő-Hertzégége.

Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzégégével a' mely Fő Tiszt-Urak el járták a' Tisza' két meljékebéli Felkeltt Nemesek' Seregeit, nem győzik eléggé magasztalni Azoknak vitézi gyakorlottságát, melyel, jó Palatínusunk is az örvendezésig megvólt elégedve; valamint általjában a' Nemzet nemes gondolatnak 's érzésinek tapasztalásával is, melynél fogva új Tanújává

lehet Ő Királyi Fő-Hertzege, 's lett is kegyes Fejedelmünknel, annak a' szíves indulatnak és tántorodhatatlan hívségnek, melyel, a' Királyi Felséghez, 's a' törvényes Konstitúzióhoz viseltetnek Nemzetünknek Naggyai 's Kitsinnyei.

Kassának a' Bartza felé terjedő meljékére, Gömör, Torna, Abauj, Szepes és Sáros Vármegyéknek Felkeltt Nemessei állottak ki mintegy ezeren Növ. 16 dikán, kiknek a' Királyi Fő-Hertzeg Palatinus előtt mutatott hadi-remekjeik, méltó gyümöltsei voltak amaz egész Európábann esméretes nagy Vitéz' Feldmarschallieutenant B. Mézsaáros Districtualis-Vezér oktatásinak. Az nap, gazdag ebédet 's fényes bált, és az előtt való nap is nagy vatsorat adott Abauj Vármegye' Fő-Ispanja Báro Orezy László Ő Exc. ja a' Fő-Hertzeg' kedvéért: de Kassa Városa se' múlatta el maga részéről szembetünöképpenn ki-nyilatkoztatni nagy Vendégje eránt tartozott tiszteletét 's szeretetét. Mind 15-dik mind 16-dik Nővemberben, t. i. mihelyt setétedett, ki-világosítottatta minden útzait; és 15-diken nagy Bált tartott, melyben vígan múlatta magát a' Királyi Fő-Hertzeg igen nagy számú más jeles Vendégek' társaságában.

Újhelyen, Zemplén és Ungh Vármegyék' Nemes Vitézeinek vizsgálásában gyönyörködött a' Palatinus; 's ott is különös

kedvet talált előtte az a' Magyar egyenes szívűség, és a' szereteten fundáltatott igaz tisztelet, a' melyel fogadtatott, B. Orczy József Ő Nagysága' rendeléséből.

Szabad Királyi Kassa Várossához.

Midőn Királyi Fő-Hertzeg JÓZSEF, Magyar-Országának Nádor-Ispánnya, a' Tiszán innen Felkeltt Nemes Vitézeket meg-tekintvén, abba leg-elsőször bé-szállana Szent András Havának 15-dik napján 1797-dikbenn.

*Lustrabat studio recolens, omnemque suorum
Forte recensebat numerum.*

Virg.

Nyisd fel mind kapuid'. mind szíved', Kassa:
közelget

Kívánságodnak leg-főbb 's egy tárgya; kö-
zelget.

JÓZSEFED, hív szerető Falatínusod. —
A' Duna' tág, és

Sik mezejinn, mint Fő Vezető, már nézte,
's tsudálta

Hartz-győző vas karjait; és villámhoz ha-
sonló.

Kardgyait a' Fel-kelett Magyaroknak. Köz-
li magát most

A' névbenn 's hírbenn nem kisebb szöke
Tiszának

Táborival. Meg-akarja megint újjíttani ked-
vét,

És örömét, mellyet gyakor ízbenn vett vala
Népünk'

Fenn-termett Nemes erköltsénn, rettegni
tudatlan

Nagy szívénn, 's a' leg-nehezebb hadbéli
dologbann

Olly könnyü forgódásánn. — Honnyunknak
Ez' Attya

Mint Anya-Várasbann, nálad fog verni la-
kó hely't

Edgy ideig: 's nem lefzsz egyedül: seregel-
ve nyomúlnak

Minden Környékről a' Vármegye' Nagy-
gyai Nádor-

Ispánnyok' le-kötött szólgálattyára, F E-
R E N T Z E T,

Drága Királyunkot, tisztelevén Benne. —
Jelen lefzsz

A' nagy Bajnok-is, a' Törökök' rontójok,
az híres;

Ősz Generális Mészáros, mint a' ki' szavától
Függ ez egészsz nagy tábori test. Deli ter-
mete, szíve,

Két keze, Márs' magzattyának bizonyíttya.
— Tetézik

E' pompát az ezen tájonn Fejedelme' 's
Hazája'

Ügyéért, fegyvert-ragadott, 's nagy számrá-
telendő

Válogatott Nemesek, számos zászlónak
alatta

Ló-hátonn, gyönyörű rendekben. Prínyi
vezérli:

Zeng a' trombita: vízfűzre felel vig hangal
az Ékhó:

Játsszanak a' közsörültt-élű kardokkal az égő
Nap' sугári. — Midőnn szóllok, völgyedbe
le-jöttek

Már ezek -is. — Melly ütközetek néznek-ki
szemekből! —

Ilyek vóltak ama' Trójánál Hektor, Akilles

—
Ám de miket vesznek-észre? midőnn köze-
lebbre tekéntem,

Mintha komor jeleket látnék edgyűzére fel-
ülni

Artzájokra. Merő lángbann van képek
ezeknek:

Mintedgy búslakodás hágott azokéra. Ne
félly: nem

Ellenségid, hanem szép tsendességedet őrző
Angyalid érkeznek. Magok is meg-telnek
örömmel

JÓZSEF' látására; de nem szenvedhetik
a' tett

Béke' nevét, 's a' szerte-futó hírt, melyet
ölelve

Vettünk mi, 's régen vártunk. Kiki bány-
nya, hogy el tűnt

A' véres viadalra-kelés, 's a' meg nem ha-
landó

Ditsőség. — A' ditsőség? már meg van
örökre
Nyerve; le nem vonatik róllok soha. —
Még ki sem áll'tak,
Már is győztek. Az el rémültt Respublika'
békét
Alkudozott. Nem várta, hogy a' Nagy
TRÉZIA' napja
Fel-kelyen; 's még újra fejét bé-rontsa;
Világonn
Már ismértt nagy menykövivel. — Lehe-
tett e' reményl'ned
Többet Kassa? Kapud nyisd fel: nyisd fzi-
ved': az ágyút
Durrogtasd; és mái naponn diadalmi na-
pot tarts.

Baróti Szabó Dávid.

* * * * *

Következendő tzimű új deák Könyv
érkezett hozzánk a' napokban: *Declaratio
Infirmitatis Operis Kantiani Kritik der rei-
nen Vernunft.* A' Joanne Bapt. Horváth.
Abbate B. M. V. de Egres, Reg. Scient.
Societatis Götting. Membro Corresp. olim
in Regia Scient. Universitate Hungariae
Variarum Scientiarum Professore Publico
Budae Typis Regiae Universitatis Pestien-
sis 1797. Találtatik Pesten és Budán a'
Könyv városoknál.